

GRUPY STUDYJNE

dotyczące istotnych kwestii ze *Sprawozdania podsumowującego* pierwszą sesję XVI Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów

**KU KOŚCIOŁOWI SYNODALNEMU:
KOMUNIA, UCZESTNICTWO, MISJA**

GRUPA STUDYJNA NR 3 **MISJA** **W ŚRODOWISKU CYFROWYM**

RAPORT KOŃCOWY

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I – Wprowadzenie	2
CZĘŚĆ II – Co usłyszeliśmy, co to oznacza i co rekomendujemy	6
1. Czego misyjny Kościół synodalny może się nauczyć z głębszego zanurzenia w środowisku cyfrowym?	6
A. Co usłyszeliśmy	6
B. Co z tego wynika	7
C. Rekomendacje	8
2. W jaki sposób misja cyfrowa może być bardziej systematycznie włączona w życie Kościoła i w struktury kościelne?	10
A. Co usłyszeliśmy	10
B. Co z tego wynika	11
C. Rekomendacje	12
3. Jakiego dostosowania do środowiska cyfrowego wymaga pojęcie jurysdykcji związanej przede wszystkim z terytorium geograficznym?	12
A. Co usłyszeliśmy	12
B. Co z tego wynika	13
C. Rekomendacje	14
4. Jakie są praktyczne rekomendacje lub propozycje dotyczące misji Kościoła w środowisku cyfrowym?	15
A. Co usłyszeliśmy	15
B. Co z tego wynika	16
C. Rekomendacje	17
5. Czy chcielibyście podzielić się innym wkładem lub dobrymi praktykami w tym temacie, a być może także innymi pytaniami lub wyzwaniem, które należy podjąć na tej drodze dalszego studium?	17
A. Co usłyszeliśmy	17
B. Co z tego wynika	18
C. Rekomendacje	18
CZĘŚĆ III – Propozycje dalszych kroków	20
A. Propozycje na poziomie Stolicy Apostolskiej	20
B. Propozycje na poziomie Konferencji Episkopatu	21
C. Propozycje na poziomie diecezjalnym	22
CZĘŚĆ IV – Zakończenie	24
ANEKS I – Metodologia	25
Skład Grupy i przyjęte podejście	25
Etapowy proces synodalny	25
Powołanie tematycznych grup roboczych	26
Stacjonarne spotkanie synodalne w marcu 2025 roku	27
Sesja słuchania latem 2025 roku	27
Perspektywa interdyscyplinarna i różnorodność kulturowa	27
Synodalność jako droga na przyszłość	27

CZEŚĆ I

WPROWADZENIE

Bóg wzywa każdego ochrzczonego do głoszenia Dobrej Nowiny, powierzając ten mandat misyjny wszystkim. W naszym misyjnym Kościele charyzmaty rozwijały się na przestrzeni dziejów po to, by żyć tą misją w odpowiedzi na potrzeby różnych czasów i kultur. W obecnym momencie historycznym *Dokument końcowy XVI Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów* („Synodu”), stanowiący dziś część zwyczajnego Magisterium Papieża, uznał środowisko cyfrowe za prawdziwą kulturę, posiadającą własną dynamikę, języki i sposoby interakcji. Istotnie, jak stwierdził Synod w *Dokumencie końcowym* drugiej sesji XVI Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów (DK), ratyfikowanym przez papieża Franciszka, „kultura cyfrowa stanowi kluczowy wymiar świadectwa Kościoła we współczesnej kulturze i wyłaniające się pole misyjne” (DK, nr 149c). Jesteśmy wezwani do ewangelizowania tej kultury poprzez podejścia misyjne, które odpowiadają na jej specyficzne cechy, podejmując jej możliwości i mierząc się wprost z jej wyzwaniem i zagrożeniami.

Kontynuując drogę otwartą przez swojego Poprzednika, papież Leon XIV zachęcił uczestników Jubileuszu Misjonarzy Cyfrowych i Katolickich Influencerów, aby „odnowili swoje zobowiązanie do karmienia chrześcijańskiej nadziei w sieciach społecznościowych i przestrzeniach internetowych”.¹ Papież Leon XIV stwierdził, że „potrzebujemy uczniów-misjonarzy, którzy niosą światu dar Zmartwychwstałego Pana; którzy głoszą aż po krańce ziemi nadzieję, jaką daje nam Jezus (por. Dz 1,3-8); i którzy idą wszędzie tam, gdzie jest serce, które czeka, szuka i jest w potrzebie [...] Zawsze szukajcie »cierpiącego ciała Chrystusa« w każdym bracie i siostrze, których spotykacie w internecie”.² Papież podkreślił również, że „musimy rozeznaczyć, jak korzystać z platform cyfrowych, aby ewangelizować, tworzyć wspólnoty i podważać fałszywych bogów konsumpcjonizmu, władzy i samowystarczalności”.³

W trakcie obu Zgromadzeń Synodalnych Synod dostrzegł narastające wezwanie do zrozumienia, w jaki sposób misja Kościoła może być najlepiej przeżywana w tej kulturze cyfrowej. Temat ten został wyrażony w rozdziale 17 *Sprawozdania podsumowującego* pierwszą sesję XVI Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów (SP), a jeszcze wyraźniej w numerach 58, 59, 113 i 149 *Dokumentu końcowego*, zatwierdzonych przez papieża Franciszka.

W lutym 2024 roku papież Franciszek polecił Sekretariatowi Generalnemu Synodu powołanie Grupy Studyjnej nr 3, aby sformułowała konkretne rekomendacje dotyczące tematu „misji w środowisku cyfrowym” w świetle rozdziału 17 pierwszego *Sprawozdania podsumowującego*.⁴ Rozdział 17 podkreślał „znaczenie, jakie ma dla Kościoła wypełnianie misji głoszenia Ewangelii również w środowisku cyfrowym, które dotyczy każdego aspektu życia ludzkiego i dlatego musi być uznane za kulturę, a nie jedynie za obszar działalności”.⁵

¹ LEON XIV, *Przemówienie do katolickich misjonarzy cyfrowych i influencerów*, 29 lipca 2025 r.

² *Tamże*.

³ LEON XIV, *Przemówienie do przełożonych wyższych Towarzystwa Jezusowego*, 24 października 2025 r.

⁴ POŁ. FRANCISZEK, *List do Jego Eminencji Kardynała Mario Grecha*, 22 lutego 2024 r.

⁵ SEKRETARIAT GENERALNY SYNODU, *Grupy Studyjne do zagadnień podniesionych podczas pierwszej sesji XVI Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów, które mają być pogłębione we współpracy z Dykasteriami Kurii Rzymskiej. Plan pracy*, 14 marca 2024 r., punkt 3: „Misja w środowisku cyfrowym”.

Grupie Studyjnej nr 3 powierzono zadanie wskazania konkretnych dróg, którymi cyfrowa misja Kościoła mogłaby być wiernie prowadzona naprzód. Nasza praca skupiła się na tym, jak Kościół już daje świadectwo i jak może najskuteczniej nadal dawać świadectwo Ewangelii Jezusa Chrystusa w kulturze cyfrowej, w której środowiska cyfrowe i fizyczne są ściśle ze sobą powiązane w każdym obszarze życia społecznego, zwłaszcza wśród ludzi młodych. Ta rewolucja cyfrowa znajduje się w samym sercu przemiany epokowej, która wzywa nas do wiernej odpowiedzi i do wypełniania naszej ewangelicznej misji w tym nowym kontekście.⁶

Zgodnie z tym mandatem nasza Grupa starała się odpowiedzieć na pytania⁷ postawione przez Sekretariat Generalny Synodu⁸ dotyczące tego, jak Kościół może uczyć się od środowiska cyfrowego, dostosowywać się do niego i prowadzić w nim swoją misję. Nasza Grupa podzieliła się tymi pytaniami z różnorodnymi grupami i osobami na całym świecie, co odzwierciedla trwałe zaangażowanie Kościoła w słuchanie i dialog.

Trzeba od początku uznać, że nawet przy tak szerokich konsultacjach nasze wnioski mają charakter wstępny. Kościół jest obecny w środowisku cyfrowym od jego początków, jednak rozwijanie tego zaangażowania na wszystkich poziomach Kościoła wymaga czasu. W miarę jak kultura cyfrowa nadal ewoluuje, dostosowanie Kościoła i rozeznanie sposobu przeżywania w niej jego misji pozostaje drogą, która trwa, a nie zadaniem zakończonym.

Jednocześnie wiele nauczyliśmy się podczas naszych szeroko zakrojonych konsultacji synodalnych i wysiłków słuchania. Niniejszy raport wskazuje wiele obecnych form misji w kulturze cyfrowej i czerpie z nich cenne lekcje wyniesione do tej pory. Opierając się na tych spostrzeżeniach, przedstawiamy konkretne sugestie dotyczące tego, jak Kościół może dalej rozwijać misję głoszenia Ewangelii w świecie cyfrowym i przeżywać ten nowy rozdział swojej historii misyjnej. Nasze rekomendacje wyznaczają pięć tematów:

1. Po pierwsze, **środowisko cyfrowe nie jest jedynie zestawem narzędzi do opanowania; jest kulturą**. Zrozumienie go oznacza zrozumienie tego, jak odnosimy się do siebie nawzajem, jak tworzymy wspólnotę i ostatecznie jak dzielimy się Ewangelią w świecie coraz bardziej zapośredniczonym cyfrowo (por. DK, nr 113).
2. Po drugie, **zaangażowanie cyfrowe umożliwia słuchanie tych, których głos nie jest słyszany, towarzyszenie im i wydobywanie ich głosu, i jest wyrazem społecznej misji Kościoła**. Nieustannie słyszeliśmy, że środowisko cyfrowe jest miejscem, w którym ludzie naprawdę szukają Boga i wyrażają głębokie potrzeby duchowe (por. SP, nr 17b). Jest ono także sposobem przeżywania społecznej misji Kościoła i nowym wymiarem preferencyjnej opcji na rzecz ubogich.

⁶ LEON XIV, *Przemówienie do przełożonych wyższych...*, dz. cyt.

⁷ (1) Czego synodalny Kościół misyjny może się nauczyć z głębszego zanurzenia w środowisku cyfrowym; (2) W jaki sposób misja cyfrowa może być bardziej systematycznie włączona w życie Kościoła i jego struktury kościelne, pogłębiając implikacje nowej cyfrowej granicy misyjnej dla odnowy istniejących struktur parafialnych i diecezjalnych (por. SP, nr 17j); (3) Jakiego dostosowania do środowiska cyfrowego wymaga pojęcie jurysdykcji związanej przede wszystkim z terytorium geograficznym; (4) Jakie są praktyczne rekomendacje lub propozycje dotyczące misji Kościoła w środowisku cyfrowym; (5) Czy chcieliby Państwo podzielić się jakimś innym wkładem lub dobrą praktyką w tym temacie? A może dodać inne zagadnienie lub wyzwanie, które powinno zostać podjęte na tej drodze studium i refleksji?

⁸ POR. SEKRETARIAT GENERALNY SYNODU, *Grupy Studyjne do zagadnień...*, dz. cyt.

Wizja papieża Franciszka o Kościele jako „szpitalu polowym”, który wychodzi na peryferie, znajduje odzwierciedlenie w pracy misjonarzy w kulturze cyfrowej, gotowych odpowiadać cierpiącym osobom. Przestrzenie cyfrowe mogą wtedy stawać się miejscami autentycznej więzi międzyludzkiej, a nie tylko wymiany informacji. **W swej najlepszej postaci zaangażowanie cyfrowe nie zastępuje spotkań osobowych, lecz może do nich prowadzić, ubogacając relacje i wspólnoty.** Jak podkreśla papież Leon, „nasza misja – wasza misja – polega na pielęgnowaniu kultury chrześcijańskiego humanizmu i czynieniu tego razem. Na tym polega piękno »sieci« dla nas wszystkich”.⁹

3. Po trzecie, **ta kultura cyfrowa wymaga tej samej intencjonalności, formacji i ducha misyjnego, jakie wnosimy w każdą posługę międzykulturową.** Podobnie jak misjonarze w ciągu dziejów uczyli się języków, poznawali obyczaje i dostosowywali swoje metody, zachowując integralność Ewangelii, tak wszyscy ochrzczeni są wezwani do zrozumienia tej nowej kultury, pozostając zakorzenionymi w prawdzie, dobru i pięknie naszej katolickiej wiary (por. DK, nr 59).
4. Po czwarte, **w swej najlepszej postaci zaangażowanie cyfrowe w naturalny sposób sprzyja elementom synodalności:** słuchaniu, uczestnictwu i współodpowiedzialności. W swej najlepszej postaci obecność w sieci stwarza bezprecedensowe możliwości usłyszenia różnorodnych głosów pochodzących z odmiennych środowisk, obszarów geograficznych i perspektyw – zwłaszcza tych, które często są marginalizowane w tradycyjnych strukturach kościelnych. W swej najlepszej postaci kultura cyfrowa odzwierciedla coś z własnej tożsamości Kościoła jako sieci sieci, ukazując jedność w różnorodności, która jest znakiem rozpoznawczym Ciała Chrystusa (por. DK, nr 149).¹⁰
5. Po piąte, jednocześnie **środowisko cyfrowe niesie ogromne wyzwania.** Jest kształtowane przez algorytmy, które mogą nas izolować w bańkach informacyjnych i nami manipulować; przez modele biznesowe, które monetyzują naszą uwagę i monitorują nasze działania; oraz przez dynamiki, które sprzyjają polaryzacji zamiast komunii i mogą napędzać nihilizm i przemoc. Te same platformy, które umożliwiają więź, mogą także umożliwiać dehumanizację. Dlatego w epoce cyfrowej jesteśmy wezwani, by przeżywać naszą wiarę dojrzałe i w modlitwie we wspólnotach spotykających się twarzą w twarz, karmionych sakramentami, oraz by kształtować kultury – osobowe i cyfrowe – które szanują godność człowieka, promują autentyczne spotkanie i dają świadectwo prawdzie w miłości. Dotyczy to zwłaszcza ludzi młodych, którzy często po raz pierwszy spotykają wiarę w internecie. Jak przestrzega papież Leon XIV, wiara odkryta wyłącznie w przestrzeniach cyfrowych ryzykuje pozostanie „bezcieleśną”, nigdy nie zakorzenioną w rzeczywistych relacjach ani w życiu Kościoła, i może

⁹ LEON XIV, *Przemówienie do katolickich misjonarzy cyfrowych...*, dz. cyt.

¹⁰ Znakomitym tego przykładem jest inicjatywa „Building Bridges”, zapoczątkowana w 2022 roku przez kilka urzędów watykańskich i uniwersytetów w Ameryce Północnej i Południowej, w ramach której studenci zostali zaproszeni do udziału w sesjach słuchania w stylu synodalnym pomiędzy kontynentami, a która ostatecznie objęła także wirtualną rozmowę z papieżem Franciszkiem. Model ten został później rozszerzony i powtórzony z udziałem studentów, profesorów, duszpasterzy i uniwersytetów w Afryce oraz Azji i Pacyfiku. Por. *Pope encourages students from the Americas to build better world*, 24 lutego 2022 r., Vatican News, <https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2022-02/pope-encourages-students-from-the-americas-to-build-better-world.html>.

pozostawić ludzi „samych ze sobą” w izolacji kształtowanej przez algorytmy.¹¹ To pokazuje, dlaczego kultura cyfrowa musi prowadzić ku komunii, cielesności i wspólnemu życiu.

Te zbieżności są owocem naszej synodalnej pracy słuchania i dialogu z wieloma osobami i grupami, w tym z Konferencjami Episkopatów, osobami zaangażowanymi w procesy synodalne, uczonymi i ekspertami, ludźmi młodymi oraz tymi, którzy w sposób zamierzony angażują się w misję cyfrową. Te synodalne konsultacje zaowocowały bardziej szczegółowym zbiorem spostrzeżeń i rekomendacji, które streszczamy poniżej.

¹¹ Por. LEON XIV, *Przemówienie do członków Międzynarodowego Organu Doradczego Młodych*, 31 października 2025 r.

CZEŚĆ II

CO USŁYSZELIŚMY, CO TO OZNACZA I CO REKOMENDUJEMY

1. Czego misyjny Kościół synodalny może się nauczyć z głębszego zanurzenia w środowisku cyfrowym?

A. Co usłyszeliśmy

Kultura cyfrowa jest już miejscem, w którym ludzie żyją, szukają i tworzą wspólnotę, i powinna być traktowana jako prawdziwe miejsce misji.¹² Przestrzenie cyfrowe są „tak samo realne jak środowisko fizyczne, w którym również żyjemy”, i „stanowią uprawnione miejsce ewangelizacji, ponieważ – jak w każdym ludzkim miejscu – ludzie gromadzą się tam, by nawiązywać relacje i szukać informacji”.¹³

Wiele wypowiedzi z różnych kontynentów mocno potwierdza to przekonanie. Jedna z grup zauważyła, że „zamiast postrzegać przestrzeń cyfrową jako drugorzędne lub uzupełniające, Kościół musi uznać je za integralną część swojej misji, zwłaszcza w świecie, w którym dla wielu ludzi podstawowym sposobem uczestnictwa jest internet”.¹⁴ Świat cyfrowy jest tym, w którym następne pokolenie jest już zanurzone; jest jego naturalnym środowiskiem życia.¹⁵

Wielu podkreślało również, że Kościół już wychodzi do ludzi w świecie cyfrowym, nie czekając, aż przyjdą oni do niego kanałami instytucjonalnymi. „Musimy angażować się w świat, nie czekając, aż ludzie do nas przyjdą, lecz idąc »tam«, spotykając ich tam, gdzie są, a dziś są w mediach cyfrowych”.¹⁶ Kultura cyfrowa umożliwiła wielu wierzącym katolikom dotarcie do ludzi młodych i innych osób na peryferiach egzystencjalnych, co współbrzmi z szerszym pragnieniem synodalnym Kościoła, który nie jest skoncentrowany na sobie, lecz wychodzący i relacyjny.

Środowisko cyfrowe jest też wyraźnie przestrzenią duchowego spotkania: „Ludzie przychodzą do środowisk cyfrowych po najróżniejsze rzeczy, w tym po informacje o Ewangelii i o odnalezieniu Boga”.¹⁷ Te platformy internetowe nie są jedynie narzędziami wymiany informacji; są przestrzeniami, w których transmitowane są liturgie, dzielone modlitwy i tworzone wspólnoty oparte na wierze.

Zarazem nie jest to dynamika jednokierunkowa. Jak zauważyło kilka wypowiedzi, platformy cyfrowe umożliwiają Kościołowi słuchanie tych, którzy są w potrzebie. „Platformy cyfrowe dają możliwość interakcji w czasie rzeczywistym, pozwalając Kościołowi słuchać trosk, doświadczeń i pytań

¹² Synod przyjął i uznał misję cyfrową za część misji Kościoła: „Kościół lokalny powinien zachęcać, wspierać i towarzyszyć tym, którzy angażują się w misję w środowisku cyfrowym” (DK, nr 113).

¹³ *Raport Grupy Roboczej Uczonych i Ekspertów Duszpasterskich.*

¹⁴ *Grupa Robocza Absolwentów Komunikacji Wiary w Świecie Cyfrowym, Raport dla Grupy Studyjnej nr 3, 2024.*

¹⁵ „Rośnie odsetek młodych ludzi, dla których naturalnym światem są media społecznościowe. Angażując się głębiej w środowisko cyfrowe, Kościół ma możliwość lepszego zrozumienia obecnego pokolenia, które urodziło się połączone”. *Brazylia, Podsumowanie odpowiedzi otrzymanych w ramach projektu „Kościół słucha”.*

¹⁶ *Stany Zjednoczone, Podsumowanie odpowiedzi otrzymanych w ramach projektu „Kościół słucha”.*

¹⁷ *Raport Grupy Roboczej Uczonych i Ekspertów Duszpasterskich.*

ludzi. Interaktywny charakter mediów społecznościowych i forów internetowych może nauczyć Kościół lepszego angażowania się w synodalne słuchanie”.¹⁸ Narzędzia te mogą budować komunę nawet mimo fizycznego dystansu: „Platformy cyfrowe mogą sprzyjać nowym formom wspólnoty [...], które utrzymują wspólnotę w łączności nawet wtedy, gdy spotkania fizyczne nie są możliwe”.¹⁹

Uczestnicy konsultacji podkreślali także, że kultura cyfrowa wymaga odpowiedzialności instytucjonalnej, zwłaszcza w obszarze ochrony i zabezpieczenia małoletnich. W jednym z raportów wskazano, że zaangażowanie cyfrowe „daje szansę na globalną współpracę w dzieleniu się zasobami, szkoleniami i doświadczeniami ponad granicami, co ułatwia ustanowienie uniwersalnych standardów ochrony i zabezpieczenia mających zastosowanie we wspólnocie Kościoła”.²⁰ Jednocześnie życie cyfrowe jest częścią życia kościelnego, a jego zagrożenia muszą być traktowane poważnie, zwłaszcza te dotyczące osoby bezbronnej. Obejmuje to nie tylko uwarunkowania takie jak status ekonomiczny czy dostęp, lecz także szczególną podatność tych, którzy nie potrafią rozpoznać fałszu tworzonego przez sztuczną inteligencję, oraz tych, którzy dźwigają ciężar wrogości ze strony osób dążących do podziałów.

Wreszcie dla wielu sedno sprawy polega na tym, że misja cyfrowa²¹ nie jest strategią, lecz sposobem bycia Kościołem w obecnym momencie historycznym. „W tym środowisku interakcja jest dwukierunkowa [...] Jest to zaproszenie do nieustannego odnawiania się, do bycia Kościołem, który wychodzi, aby przyjąć wszystkich, i dostosowuje się, by nieść orędzie Chrystusa do każdego zakątka sieci”.²²

B. Co z tego wynika

Zaangażowanie w kulturę cyfrową jest niezbędne do przeżywania naszej ewangelicznej misji i ma głęboki potencjał budowania synodalnego wymiaru Kościoła.²³ Pozwala budować relacje między wiernymi i oferuje kanały dzielenia się spostrzeżeniami, historiami i doświadczeniami wiary, niezbędnymi dla rozeznawania w komunii.

Nie jest to jedynie szansa przed nami; to już się dzieje. W praktyce świeccy katolicy, duchowni, osoby konsekrowane oraz ci, którzy szczególnie angażują się w ewangelizację w środowiskach cyfrowych, starają się głosić i świadczyć o wierze oraz budować komunę na platformach cyfrowych. Aby lepiej przeżywać naszą misję, Kościół powinien wchodzić w tę przestrzeń z większą pokorą i intencjonalnością.

Wiele osób aktywnych w internecie wyraża silne powołanie do dzielenia się wiarą i towarzyszenia innym, a ewangelizacja cyfrowa jest konkretnym wyrazem misyjnego uczniostwa. Osoby te wychowują do uczniostwa i towarzyszą przez świadectwo, zwłaszcza wśród ludzi młodych i poszukujących duchowo. Ich wysiłki są zgodne z misją Kościoła, która polega nie na narzucaniu, lecz na towarzyszeniu i słuchaniu.

¹⁸ *Raport Grupy Roboczej ds. Komunikacji Wiary w Świecie Cyfrowym.*

¹⁹ *Filipiny, Podsumowanie odpowiedzi otrzymanych w ramach projektu „Kościół słucha”.*

²⁰ *Papieska Komisja ds. Ochrony Małoletnich. Wkład dla Grupy Studyjnej nr 3.*

²¹ Termin „misja cyfrowa” odnosi się do wszystkich działań Kościoła związanych z duszpasterstwem prowadzonym bezpośrednio w przestrzeniach cyfrowych (w sieciach społecznościowych) lub w jakikolwiek inny sposób przez Kościół w jego działalności w dzisiejszej kulturze (jak homiletyka czy katecheza).

²² *Kolumbia, Podsumowanie odpowiedzi otrzymanych w ramach projektu „Kościół słucha”.*

²³ Jak uznał Synod, „internet, ukonstytuowany jako sieć połączeń, otwiera nowe możliwości lepszego przeżywania synodalnego wymiaru Kościoła” (DK, nr 113).

Misja ta wymaga również formacji duchowej i duszpasterskiej. Kościół powinien zadbać, aby jego misjonarze cyfrowi²⁴ w szczególności nie byli pozostawieni w izolacji ani bez wystarczającej formacji, lecz – tam, gdzie to możliwe – byli włączani w zespoły duszpasterskie sprzyjające zarówno współpracy, jak i odpowiedzialności. Wielu pragnie wsparcia ze strony biskupów i duszpasterzy, nie tylko dla koordynacji, lecz także dla prowadzenia i towarzyszenia. Obejmuje to uczenie się posługiwania opowieścią, obrazem, muzyką i budowaniem wspólnoty jako części dzielenia się wiarą w tej kulturze. Jednocześnie poważnym wyzwaniem są samozwańczy katoliccy influencerzy,²⁵ którzy nie szukają takiej formacji i towarzyszenia, lecz zabiegają o przyciągnięcie uwagi do siebie, a także ci, którzy często działają poza pełną komunią z Kościołem. Ich obecność uwypukla potrzebę jaśniejszych wskazań i mocniejszego zaangażowania duszpasterskiego w kulturze cyfrowej.

Zanurzenie Kościoła w kulturze cyfrowej jest także wezwaniem do naszej misji społecznej i do solidarności. Świat internetu jest podzielony między tych, którzy mają dostęp cyfrowy, i tych, którzy go nie mają, a dostęp ten jest nierówny oraz kosztowny zarówno ekologicznie, jak i ekonomicznie. Kościół powinien promować włączenie cyfrowe, troszczyć się o strukturalnie odłączonych i traktować misję cyfrową jako kwestię sprawiedliwości.

Platformy cyfrowe rodzą również pytania etyczne i moralne, które muszą być podejmowane poprzez rozeznanie. Stronniczość algorytmów i dyskryminacja, kapitalizm nadzoru oraz rozprzestrzenianie się dezinformacji i postaw nienawistnych nie są kwestiami neutralnymi. Wymagają one proroczego zaangażowania i ochrony dobra wspólnego. Wzmacnia to znaczenie instytucjonalnych działań ochronnych w internecie, zwłaszcza wobec dzieci i osób bezbronnych.

Narzędzia sztucznej inteligencji mogą pomagać w pewnych zadaniach, ale misja Kościoła w przestrzeniach cyfrowych powinna pozostać zasadniczo zakorzeniona w tym, co potrafi jedynie człowiek: rozeznawać, kochać, towarzyszyć i modlić się. „Pomiędzy maszyną a człowiekiem tylko ten drugi jest naprawdę podmiotem moralnym – podmiotem odpowiedzialności moralnej, który korzysta z wolności w swoich decyzjach i przyjmuje ich konsekwencje”.²⁶

Angażować się w kulturę cyfrową jako synodalny, misyjny Kościół to iść z ludźmi tam, gdzie dziś żyją: słuchając, głosząc, budując relacje odzwierciedlające Ewangelię miłosierdzia i sprawiedliwości, a nade wszystko dając świadectwo wiary w Chrystusa i komunii Kościoła.

C. Rekomendacje

1. Jak uznał Synod, Kościoły lokalne powinny potwierdzić, że kultura cyfrowa jest rzeczywistą przestrzenią misji, w której zachodzą prawdziwe relacje międzyludzkie.
2. Duszpasterze, katecheci i świeccy misjonarze w środowiskach cyfrowych powinni włączać pierwsze głoszenie (kerygmat) zarówno we wspólnoty cyfrowe, jak i fizyczne, podkreślając, że ewan-

²⁴ Termin ten odnosi się do osób, które w jakiś sposób wypełniają swoje zadanie ewangelizacyjne z pewną specyfiką i poświęceniem, szczególnie w środowiskach cyfrowych, i których oddźwięk jest na tyle znaczący, że wymaga szczególnej uwagi Kościoła.

²⁵ Wyrażenie to odnosi się do „influencerów”, którzy działają jako influencerzy w świecie, ale swoją wizję, życie i pracę realizują jako katolicy (analogicznie do katolickich lekarzy czy katolickich przedsiębiorców).

²⁶ DYKASTERIA NAUKI WIARY – DYKASTERIA DS. KULTURY I EDUKACJI, *Antiqua et Nova. Nota na temat relacji między sztuczną inteligencją a inteligencją ludzką*, 28 stycznia 2025 r., nr 39.

gelizacja cyfrowa uzupełnia spotkania osobowe, ale ich nie zastępuje.

3. Duszpasterze, katecheci i świeccy misjonarze w środowiskach cyfrowych powinni również przyjąć wezwanie do „samarytańskiego” podejścia do przestrzeni cyfrowych, z obecnością pełną współczucia i uwagi, zwłaszcza wobec osób na peryferiach egzystencjalnych, w tym zranionych duchowo, izolowanych społecznie i wykluczonych ekonomicznie, odzwierciedlając zobowiązanie Kościoła do towarzyszenia osobom bezbronnym.
4. Biskupi, rady duszpasterskie, diecezjalne zespoły cyfrowe i inni powinni krzewić postawę synodalną poprzez aktywne słuchanie i pełen szacunek dialog, z gotowością uczenia się od różnorodnych głosów, w tym od osób niezwiązanych z Kościołem i oddalonych od wiary.
5. Biskupi, rady duszpasterskie, diecezjalne zespoły cyfrowe i inni powinni przeciwstawiać się językowi i kulturze kształtowanym przez algorytmy, indywidualizm i bańki informacyjne, aby lepiej inkulturować Ewangelię i docierać do osób często wykluczonych cyfrowo, takich jak osoby starsze, ubogie i odłączone, rozszerzając zasięg Kościoła na peryferie.
6. Wszyscy, którzy angażują się w misję cyfrową, w tym biskupi, duchowni, osoby konsekrowane i wierni świeccy, są wezwani do przyjęcia postawy słuchania.
7. Wszyscy zaangażowani w misję cyfrową powinni dążyć do prowadzenia ludzi do Chrystusa i do Kościoła, dbając o to, by obecność w internecie miała charakter ewangelizacyjny, a nie jedynie informacyjny, towarzyski, autoprezentacyjny czy nastawiony na własną korzyść.

2. W jaki sposób misja cyfrowa może być bardziej systematycznie włączona w życie Kościoła i w struktury kościelne?

A. Co usłyszeliśmy

Kościół powinien rozumieć kulturę cyfrową jako istotny wymiar naszej misji – zarówno jako miejsce głoszenia Ewangelii, jak i przestrzeń, którą należy zakorzenić w zwyczajnym życiu i strukturze Kościoła. Jak zauważono w jednym z raportów, „w internecie ma miejsce wiele działań religijnych: tworzenie treści, katecheza, dzielenie się informacjami, towarzyszenie ludziom na drodze wiary lub ich umacnianie, wspólna modlitwa i studiowanie Pisma Świętego”.²⁷ Działania te nie są uzupełnieniem, lecz są centralne dla tego, jak dziś przeżywa się wiarę i dzieli się nią.

Uczestnicy konsultacji podkreślali, że misjonarze cyfrowi nie powinni działać samotnie, lecz powinni być rozpoznawani, wspierani i formowani przez swoje wspólnoty.²⁸ „Kościół musi zmienić sposób myślenia, aby dostrzec w platformach cyfrowych przestrzenie, w których może dokonywać się ewangelizacja, budowanie wspólnoty i formacja”.²⁹ Ta zmiana wymaga czegoś więcej niż zachęty; wymaga zmian strukturalnych.

Wielu wzywało Kościół do stworzenia instytucjonalnych struktur wsparcia dla misji cyfrowej, a jeden z ważnych raportów rekomendował, aby „każda diecezja mogła utworzyć rodzaj wikariatu dla misji cyfrowej”.³⁰ Niektórzy wskazywali formalne wytyczne i polityki jako barierę uczestnictwa, inni zauważali, że „jedną z głównych barier zaangażowania cyfrowego wewnątrz struktur kościelnych jest lęk – lęk przed przeinaczeniem, krytyką lub popełnieniem błędu. Zmierzenie się z tym lękiem jest niezbędne dla budowania kultury pewnej i przejrzystej komunikacji cyfrowej”.³¹

Uczestnicy proponowali opracowanie spójnych, dobrze przygotowanych polityk, które kierowałyby posługą cyfrową; jeden z nich zauważył, że „Kościół powinien opracować jasne, dostępne polityki komunikacyjne wskazujące, jak liderzy diecezjalni i parafialni mają korzystać z narzędzi cyfrowych. Zapewni to jasne oczekiwania i spójność na różnych platformach cyfrowych”.³² Wielu rekomendowało polityki wyrażające troskę, a zwłaszcza ochronę osób bezbronnych, podkreślając, że „parafie i diecezje powinny mieć jasne polityki cyfrowe, w tym wytyczne dla pracowników, wolontariuszy i obecności w internecie”.³³

Integracja misji w środowisku cyfrowym wymaga także wspólnych zasobów. W jednym z wkładów rekomendowano, aby Kościół „wykorzystał swoją zbiorową wiedzę, talenty i zasoby do stworzenia wirtualnej biblioteki oferującej samouczki, wytyczne i webinaria. Takie centrum mogłoby dostarczać praktycznych narzędzi osobom zaangażowanym w posługę cyfrową, zapewniając dostęp do treści wysokiej jakości i do inspiracji”.³⁴

²⁷ *Raport Grupy Roboczej Uczonych i Ekspertów Duszpasterskich.*

²⁸ Niedawny Jubileusz Misjonarzy Cyfrowych i Katolickich Influencerów zgromadził około 1380 misjonarzy reprezentujących 75 krajów, co ukazuje globalną różnorodność i zasięg inicjatyw ewangelizacji cyfrowej.

²⁹ *Stany Zjednoczone, Podsumowanie odpowiedzi otrzymanych w ramach projektu „Kościół słucha”.*

³⁰ *Francja, Podsumowanie odpowiedzi otrzymanych w ramach projektu „Kościół słucha”.*

³¹ *Raport Grupy Roboczej ds. Komunikacji Wiary w Świecie Cyfrowym.*

³² *Tamże.*

³³ *Papieska Komisja ds. Ochrony Młodzieży..., dz. cyt.*

³⁴ *Raport Grupy Roboczej ds. Komunikacji Wiary w Świecie Cyfrowym.*

Wielu uczestników rekomendowało coś więcej niż niepewne, fragmentaryczne działania cyfrowe: pełne włączenie misji cyfrowej w zwyczajne struktury, obsadę personalną i wizję Kościoła na każdym poziomie.

B. Co z tego wynika

Włączenie misji cyfrowej w struktury Kościoła wymaga odnowionego rozumienia zarówno formacji, jak i wspólnoty. Liderzy Kościoła – biskupi, duszpasterze, świeccy szafarze posług i inni – potrzebują dedykowanej formacji. Ponadto, choć osoby działające w kulturze cyfrowej utworzyły już pewne sieci i wspólnoty, które wzajemnie się wspierają i dzielą zasobami, wyrażają one także pragnienie, aby ich biskupi regularnie się z nimi spotykali, oferowali im wskazania i wsparcie duchowe, słuchali ich i uczyli się od nich.

Włączenie misji cyfrowej nie powinno mieć charakteru jedynie administracyjnego. Powinno uważać, że misja cyfrowa jest prawdziwym powołaniem, a jej szafarze potrzebują takiej samej troski, towarzyszenia i wsparcia duchowego jak inni pracownicy duszpasterscy. Kościół powinien przeciwstawiać się dążeniom, które dzielą spotkania internetowe i osobowe; ci, którym służy się w internecie, nie są oddzieleni od reszty Ciała Chrystusa.

Nasze konsultacje synodalne potwierdziły ponadto, że osoby posługujące w środowiskach cyfrowych często angażują się w katechezę, ewangelizację i towarzyszenie duchowe, a ponieważ praca ta często łączy przestrzeń cyfrową i fizyczną, nierzadko te same osoby wnoszą doświadczenia i przykłady z jednej przestrzeni do drugiej. Osoby zaangażowane w posługę cyfrową potrzebują zarówno przewodnictwa duchowego, jak i formacji; misja cyfrowa nie powinna pozostawać na marginesie życia kościelnego.

Włączenie kultury cyfrowej to także odpowiedź na powołanie Kościoła do gościnności i włączenia. Gościnność i przyjęcie powinny być znakami rozpoznawczymi Kościoła i jego działań w internecie, a parafie i wspólnoty lokalne powinny rozciągać tę gościnność na tych, którzy angażują się w sieci.

Włączenie misji cyfrowej pociąga za sobą również planowanie duszpasterskie i rozeznawanie. Wymaga przemyślanej inwestycji nie tylko w politykę i zasoby, lecz także w ludzi. Jak wskazano w jednym z wkładów, „Kościół musi wyjść poza postrzeganie pracy cyfrowej jako działalności drugorzędnej lub opcjonalnej. Misja cyfrowa powinna być włączona w całościową strategię ewangelizacji na każdym poziomie”.³⁵

Ponadto, jak wyjaśnia *Antiqua et nova*, choć sztuczna inteligencja może wspomagać zadania administracyjne i badawcze, nie jest w stanie odtworzyć duszpasterskiego rozeznania, empatii ani duchowej obecności, które są istotne dla posługi. Formowanie osób zaangażowanych w duszpasterstwo do „rozeznania cyfrowego” będzie kluczem do włączania narzędzi cyfrowych w sposób szanujący niezastąpiony, ludzki charakter troski duszpasterskiej.

Strategia ta powinna nadawać priorytet formacji, wsparciu, widoczności i dostarczaniu zasobów, pomagając zapewnić, by osoby ewangelizujące w przestrzeniach cyfrowych nie były izolowane, a ich praca była powiązana z życiem parafialnym i diecezjalnym lub z innymi strukturami kościelnymi.

³⁵ *Tamże.*

Pozwoli to również Kościołowi zająć się kwestiami dostępu, reprezentacji i wsparcia dla osób niedostatecznie obsłużonych cyfrowo, w tym osób z niepełnosprawnościami, mieszkańców obszarów wiejskich, osób starszych, ubogich i innych, których często pomija się w rozmowach cyfrowych.

C. Rekomendacje

1. Przy wsparciu diecezji lokalnych i uniwersytetów katolickich Watykan mógłby „wykorzystać swoją zbiorową wiedzę, talenty i zasoby do stworzenia wirtualnej biblioteki oferującej samouczki, wytyczne i webinaria. Takie centrum mogłoby dostarczać praktycznych narzędzi osobom zaangażowanym w posługę cyfrową, zapewniając dostęp do treści wysokiej jakości i do inspiracji”.³⁶
2. Idąc za wskazaniem Synodu, Kościoły lokalne powinny uznać misję cyfrową za część struktur parafialnych i diecezjalnych, przemyśleć kwestie strukturalne dotyczące tego, jakie dedykowane role i skoordynowane zespoły są potrzebne, aby w sposób zamierzony obejmować troską osoby niedostatecznie obsłużone cyfrowo, odzwierciedlając wartości solidarności, włączenia i uczestnictwa.
3. Konferencje Episkopatów, we współpracy z biskupami i diecezjalnymi zespołami cyfrowymi, powinny zapewnić formację integralną, obejmującą wymiar techniczny, teologiczny, duchowy i synodalny.
4. Konferencje Episkopatów, biskupi, diecezjalne zespoły cyfrowe i inni powinni promować duszpasterstwo cyfrowe rodzime dla tej kultury, a nie jedynie przeniesienie modeli tradycyjnych.
5. Konferencje Episkopatów powinny zachęcać do włączającego zaangażowania cyfrowego, które odzwierciedla misję ucieleśniania gościnności i promowania godności wszystkich, zwłaszcza przez nadanie priorytetu dostępności i włączeniu cyfrowemu osób starszych, z niepełnosprawnościami oraz napotykanymi bariery technologiczne lub ekonomiczne.
6. Biskupi, duszpasterze, diecezjalne zespoły cyfrowe i inni powinni nadać priorytet udziałowi ludzi młodych w rolach przywódczych w przestrzeniach cyfrowych, aby wzmacniać współpracę międzypokoleniową i odnowę oraz promować komunie między katolikami w środowiskach cyfrowych.

3. Jakiego dostosowania do środowiska cyfrowego wymaga pojęcie jurysdykcji związanej przede wszystkim z terytorium geograficznym?

A. Co usłyszeliśmy

Uczestnicy naszych konsultacji konsekwentnie zauważali, że istniejące struktury jurysdykcyjne Kościoła, zorganizowane przede wszystkim według terytorium geograficznego, nie uwzględniają w wystarczającym stopniu bezgranicznego charakteru kultury cyfrowej. Wielu potwierdzało to wyzwanie: „Środowisko cyfrowe wydaje się »bezmiejscowe«”, a jednak pozostaje głęboko osadzone

³⁶ *Tamże.*

w rzeczywistych wspólnotach ludzkich. Osoby posługujące w internecie „nie myślą o swojej pracy jako ograniczonej granicami diecezji, prowincji czy Konferencji Episkopatu”, lecz jako o części wspólnego wysiłku głoszenia Ewangelii i życia nią.³⁷

Jak ujęto to w jednym z wkładów: „W środowisku cyfrowym granice geograficzne stają się zatarte [...] użytkownik może wchodzić w interakcję z treściami i osobami z wielu jurysdykcji bez ograniczeń terytorialnych”.³⁸ Rodzi to niejasność co do władzy, odpowiedzialności i nadzoru kościelnego. Uczestnicy podkreślali, że te realia domagają się nowych form zarządzania i troski, a nie po prostu rozciągnięcia dawnych struktur na nowe przestrzenie.

Na całym świecie wielu wzywało do jasności co do tego, jak biskupi i Kościoły lokalne powinny odnosić się do misjonarzy cyfrowych. W jednym z raportów rekomendowano, aby zamiast wyobrażać sobie „diecezje cyfrowe”, Kościół „kładał nacisk na język towarzyszenia biskupów w już istniejących diecezjach geograficznych misjonarzom cyfrowym ich diecezji”.³⁹ Innymi słowy, odpowiedź powinna mieć charakter raczej duszpasterski niż prawny. W podobnym duchu inni podkreślali, że „relacja [...] jest kluczowa dla skutecznej troski o Lud Boży. Biskupi mogą umacniać tych misjonarzy, prowadzić ich i wspierać”.⁴⁰ Jest to synodalne podejście do przewodzenia: oparte na współpracy, słuchaniu i gotowości odpowiedzi.

Misjonarze działający w przestrzeniach cyfrowych, podobnie jak misjonarze tradycyjni, często przekraczają w swojej pracy granice. Niektórzy uczestnicy zauważali, że osoby te powinny otrzymać pewną formę uznania za swój wkład w misję Kościoła: „Należy zaoferować jakieś uznanie misjonarzom cyfrowym, którzy – jak misjonarze tradycyjni – wykraczają poza granice swoich diecezji”.⁴¹

Powracającym tematem była również odpowiedzialność. Niektórzy rekomendowali na przykład, aby „rozliczalność i odpowiedzialność były zapewnione przez nieustanne nawrócenie Kościoła na poziomie globalnym i lokalnym, co wymaga wymierzenia sprawiedliwości w procesach, które uwzględniają także potrzeby ofiar i osób ocalałych”.⁴² Potrzeba ochrony i nadzoru duszpasterskiego jest pilna nawet wtedy, gdy posługi działają w kontekstach zdecentralizowanych lub internetowych.

B. Co z tego wynika

W tym obszarze pozostaje jeszcze wiele do skonsultowania i rozeznania. Zaangażowanie Kościoła w kulturę cyfrową mogłoby wymagać rozważenia jakiejś formy jurysdykcji zorganizowanej nie terytorialnie, lecz poprzez relacje duszpasterskie zakorzenione w towarzyszeniu. Kościół nie może nadzorować środowiska cyfrowego w taki sam sposób, w jaki nadzoruje diecezję geograficzną, ale może i powinien być obecny wobec tych, którzy tam posługują.

Ponadto przestrzenie cyfrowe powinny odzwierciedlać wzrastającą synodalną naturę Kościoła. Wielu uczestników zachęcało biskupów, przełożonych i liderów Kościoła, aby towarzyszyli tym, którzy realizują tę nową misję w kulturze cyfrowej – nie przez kontrolę, lecz przez zachętę, przewodnictwo

³⁷ *Raport Grupy Roboczej Uczonych i Ekspertów Duszpasterskich.*

³⁸ *Międzynarodowa Grupa Liderów, Podsumowanie odpowiedzi otrzymanych w ramach projektu „Kościół słucha”.*

³⁹ *Raport Grupy Roboczej Uczonych i Ekspertów Duszpasterskich.*

⁴⁰ *Filipiny, Podsumowanie odpowiedzi otrzymanych w ramach projektu „Kościół słucha”.*

⁴¹ *Tamże.*

⁴² *Papieska Komisja ds. Ochrony Małoletnich..., dz. cyt.*

duchowe i formację. Takie towarzyszenie mogłoby wiązać się z odnowionymi relacjami, wskazując na eklezjologię zakorzenioną w komunii. Wzmocniona synodalność i kolegalność mogłyby także pomóc Kościołom lokalnym i biskupom wtedy, gdy na ich pracę wpływają osoby zaangażowane w środowiska cyfrowe, a związane przede wszystkim z innym miejscem.

Pytania te wzywają do dialogu, rozeznania i ewentualnego wspólnego działania Kościołów lokalnych, biskupów, Konferencji Episkopatów i przełożonych zakonnych, aby zająć się możliwymi napięciami przy zachowaniu komunii. Choć wyzwania te są szczególnie dotkliwe w przypadku misjonarzy cyfrowych będących duchownymi lub członkami zakonów, także osoby świeckie i grupy potrzebują wskazań instytucjonalnych, aby poruszać się w złożoności posługi cyfrowej. Kościół mógłby budować wspólnotę poprzez działania na rzecz mentoringu, odpowiedzialności i ochrony.

Uwypukla to również znaczenie formacji biskupów, duszpasterzy i seminarzystów. Formacja mogłaby obejmować szkolenie w zakresie etyki cyfrowej, towarzyszenia duchowego, przepowiadania (w tym homiletyki i katechezy), rozeznawania powołań związanych z zaangażowaniem w kulturę cyfrową oraz rozumienia misji cyfrowej jako istotnego wymiaru życia duszpasterskiego. Włączenie takich działań do programów seminaryjnych i stałej formacji kapłańskiej mogłoby lepiej przygotować duchownych do towarzyszenia, wspierania i współpracy z osobami zaangażowanymi w misję cyfrową, zapewniając pełne uznanie i włączenie ich pracy w szerszą wspólnotę kościelną.

Wreszcie kwestia odpowiedzialności i ochrony nie jest jedynie sprawą strukturalną; jest sprawą moralną. W środowisku cyfrowym informacje osobiste stają się towarem; rządy i ruchy polityczne rozpętlają propagandę, a uprzedzenia i fałszywe wiadomości mnożą się. Zagrożenia te nie znoszą misji Kościoła w internecie; one ją pogłębiają. Podobnie jak Kościół chroni osoby bezbronne we wspólnotach fizycznych i im towarzyszy, tak też musi dostosować się do realiów posługi cyfrowej.⁴³

C. Rekomendacje

1. Konferencje Episkopatów, biskupi, diecezjalne zespoły cyfrowe i inni powinni kłaść nacisk na biskupie towarzyszenie misjonarzom cyfrowym, nadając priorytet obecności duszpasterskiej.
2. Kościoły lokalne powinny uznać misję cyfrową za nowy charyzmat w życiu Kościoła, który zasługuje na formację, towarzyszenie i opiekę kościelną.
3. Należy ustanowić watykańskie oraz diecezjalne struktury i koordynatorów, którzy będą kierować posługą cyfrową, zakorzenioną w realiach Kościołów lokalnych.
4. Właściwe dykasterie watykańskie powinny zbadać możliwe dostosowania kanoniczne uwzględniające ponadterytorialne realia cyfrowe.
5. Kościoły lokalne powinny promować sieci komunii między misjonarzami cyfrowymi a władzami kościelnymi, aby unikać izolacji i wspierać odpowiedzialność.

4. Jakie są praktyczne rekomendacje lub propozycje dotyczące misji Kościoła

⁴³ „Chociaż media cyfrowe mają wielki potencjał poprawy naszego życia, mogą też powodować szkody i krzywdy przez nękanie, dezinformację, wykorzystywanie seksualne i uzależnienie. Kościelne instytucje edukacyjne muszą pomagać dzieciom i dorosłym rozwijać krytyczne umiejętności bezpiecznego poruszania się w sieci” (DK, nr 149).

w środowisku cyfrowym?

A. Co usłyszeliśmy

Uczestnicy konsultacji wyrażają jednomyślne wezwanie: cyfrowa misja Kościoła powinna być traktowana poważnie, nie jako projekt poboczny, lecz jako żywotna część jego ewangelizacyjnej obecności, a kluczem do tego jest odpowiednia formacja: „Wielu duchownych czuje się nieprzygotowanych do poruszania się w przestrzeniach cyfrowych. Oferowanie szkoleń dotyczących obecności w mediach społecznościowych, cyfrowego opowiadania historii i duszpasterstwa internetowego pomoże budować pewność siebie i kompetencje w tym obszarze”.⁴⁴

Wielu uczestników podkreślało potrzebę formacji zarówno technicznej, jak i teologicznej, zwłaszcza dla liderów świeckich i duchownych już obecnych w internecie. Misjonarze cyfrowi mają bowiem możliwość dotarcia do wielkich grup odbiorców wykraczających poza tych, którzy uczestniczą we Mszy Świętej, oferując Kościołowi nadzwyczajny zasób do słuchania i rozumienia ludzi oraz do dzielenia się Dobrą Nowiną Chrystusa. Dlatego formacja jest kluczowa. Jedna z grup rekomendowała stworzenie „planu formacyjnego dla misjonarzy cyfrowych, obejmującego nie tylko niezbędne aspekty techniczne, lecz przede wszystkim podstawy teologii, język misji *ad gentes* i duchowość”.⁴⁵ Współbrzmi to z szerszą troską, by ewangelizacja w przestrzeniach cyfrowych odznaczała się integralnością teologiczną i dojrzałością duchową.

Zagadnieniami przekrojowymi okazały się także ochrona i etyczne korzystanie z technologii. „Kościół powinien aktywnie podejmować kwestię etycznego korzystania z przestrzeni cyfrowych, promując poszanowanie prywatności, zwalczając dezinformację i wspierając odpowiedzialną komunikację w internecie”.⁴⁶ Normy etyczne muszą kształtować zachowanie Kościoła w internecie w takim samym stopniu jak jego działania fizyczne.

Wielu wskazywało również jako istotne wyzwanie nadużywanie platform cyfrowych do polaryzacji, manipulacji lub rozpowszechniania fałszywych informacji. Papież Leon XIV przestrzegał, że „wokół nas jest tak mało dialogu; często zastępuje go krzyk, nierzadko w formie fake newsów i nieracjonalnych argumentów proponowanych przez kilka głośnych głosów. Niezbędne są głębsza refleksja i studium”.⁴⁷ Jednocześnie Ojciec Święty uznał, że Kościół jest wezwany do roztropnego podejmowania nowych technologii: „Myślę w szczególności o sztucznej inteligencji, o jej ogromnym potencjale, który wymaga jednak odpowiedzialności i rozeznania, aby mogła być używana dla dobra wszystkich”.⁴⁸

Respondenci podkreślali także znaczenie więzi z Kościołem instytucjonalnym dla stabilności finansowej i strukturalnej.⁴⁹ Stała inwestycja i wsparcie instytucjonalne są konieczne, aby uniknąć wypalenia, rozproszenia lub marginalizacji tej pracy. Inne szczegółowe rekomendacje dotyczyły otwartości „na innowacje [...] przy jednoczesnym zapewnieniu etyki i odpowiedzialności w obchodzeniu się

⁴⁴ Raport Grupy Roboczej ds. Komunikacji Wiary w Świecie Cyfrowym.

⁴⁵ *iMisión, Podsumowanie odpowiedzi otrzymanych w ramach projektu „Kościół słucha”*.

⁴⁶ *Papieska Komisja ds. Ochrony Małoletnich...*, dz. cyt.

⁴⁷ LEON XIV, *Przemówienie do członków Fundacji „Centesimus Annus Pro Pontifice”*, 17 maja 2025 r.

⁴⁸ LEON XIV, *Przemówienie do przedstawicieli mediów*, 12 maja 2025 r.

⁴⁹ *Brazylia, Podsumowanie odpowiedzi otrzymanych w ramach projektu „Kościół słucha”*.

z danymi osobowymi”,⁵⁰ unikania „zamkniętej »katolickiej przestrzeni cyfrowej«” oraz promowania „współpracy ekumenicznej i międzyreligijnej”, a także współpracy z instytucjami świeckimi, których wartości są zbieżne z wartościami Kościoła.⁵¹

Wreszcie uczestnicy rekomendowali, aby platformy cyfrowe nie były sprowadzane do roli megafonów, lecz umożliwiały wspólnotę, modlitwę i stałą formację: „Platformy cyfrowe powinny być wykorzystywane nie tylko do rozpowszechniania treści, lecz do budowania internetowych wspólnot wiary, które dają możliwość wspólnej modlitwy, formacji i wzajemnego wsparcia. Doświadczenia cyfrowe i osobowe powinny się ze sobą przeplatać”.⁵²

B. Co z tego wynika

Cyfrowa misja Kościoła powinna być zakorzeniona w solidnej formacji, etycznym rozeznaniu i rozumieniu misji jako ciągłej, relacyjnej i wcielonej. Formacja do działania w środowiskach cyfrowych wykracza poza wymiar duchowy ku praktycznemu. Formacja ta jest potrzebna nie tylko misjonarzom cyfrowym, lecz także liderom Kościoła, którzy mają im towarzyszyć, wspierać ich i oceniać ich pracę.

Ta potrzeba wcielonego świadectwa nabiera szczególnej pilności w odniesieniu do ludzi młodych. Jak zauważył papież Leon XIV, wielu odkrywa wiarę w internecie, jednak często w sposób, który pozostaje „bezcieleśny”, oderwany od „ciała kościelnego” oraz od rzeczywistych relacji towarzyszenia i wspólnego życia.⁵³ Bez wspólnoty doświadczenia wiary ryzykują, że staną się samotne, nadmiernie zindywidualizowane lub kształtowane przez algorytmy, które „odsyłają” jedynie to, co dana osoba już preferuje. Wyzwanie to pokazuje, dlaczego kultura cyfrowa powinna zawsze wskazywać na komunie, wcieloną spotkanie i życie w Kościele.

Praca ta wymaga również kultury ochrony. Zagrożeniom środowiska cyfrowego, w tym manipulacji, wykorzystywaniu i dezinformacji, trzeba przeciwstawiać jasne procedury, odpowiedzialność duszpasterską oraz szkolenia, które pomagają wszystkim rozpoznawać ryzyka etyczne i polaryzację w internecie oraz odpowiadać na nie z prawością i troską. Ta odpowiedzialność nie jest peryferyjna wobec misji; jest częścią ewangelicznego wezwania do ochrony godności każdej osoby. Kościół musi opowiadać się za takim zaangażowaniem w kulturze cyfrowej, które promuje godność człowieka i dobro wspólne, przeciwstawiając się tendencjom depersonalizującym lub wyzyskującym.

Misja cyfrowa musi także pozostać zakorzeniona w misyjnym uczniostwie. Kościół wchodzi w przestrzeń cyfrową nie po to, by uprawiać prozelityzm, lecz by świadczyć o Zmartwychwstałym Panu. Misja ta powinna być relacyjna, a nie programowa, i zakorzeniona w obecności, współczuciu i prawości. Podobnie Kościół powinien włączać swoje zaangażowanie na rzecz dobra wspólnego i swoją naukę społeczną w obecność w kulturze cyfrowej, a także działać na rzecz właściwego wpływu na prawo i praktyki w społeczeństwie obywatelskim. Misja cyfrowa obejmuje rzecznictwo, edukację i zaangażowanie na poziomie społecznym i politycznym oraz jest integralnym wyrazem ewangelizacyjnego działania Kościoła w świecie.

⁵⁰ *Dominikana, Podsumowanie odpowiedzi otrzymanych w ramach projektu „Kościół słucha”.*

⁵¹ *Włochy, Podsumowanie odpowiedzi otrzymanych w ramach projektu „Kościół słucha”.*

⁵² *Raport Grupy Roboczej ds. Komunikacji Wiary w Świecie Cyfrowym.*

⁵³ *LEON XIV, Przemówienie do członków Międzynarodowego Organu Doradczego Młodych, 31 października 2025 r.*

C. Rekomendacje

1. Konferencje Episkopatów, biskupi, diecezjalne zespoły cyfrowe i inni powinni włączać narzędzia cyfrowe we wszystkie posługi Kościoła nie tylko po to, by ewangelizować, lecz także by pomóc zapewnić uczestnictwo tym, którzy mogą być fizycznie lub ekonomicznie wykluczeni z życia parafialnego.
2. Duszpasterze, katecheci i formatorzy powinni oferować wszystkim pracownikom duszpasterskim specjalistyczną formację w zakresie komunikacji cyfrowej, kompetencji medialnych i teologii.
3. Watykan, Konferencje Episkopatów, biskupi, diecezjalne zespoły cyfrowe i inni powinni pomóc zapewnić trwałe wsparcie finansowe i uznanie instytucjonalne dla działań misji cyfrowej.
4. Konferencje Episkopatów, biskupi, diecezjalne zespoły cyfrowe i inni powinni wykorzystywać platformy cyfrowe do dialogu synodalnego oraz współpracy ekumenicznej i międzyreligijnej.
5. Konferencje Episkopatów, biskupi, diecezjalne zespoły cyfrowe i inni powinni nadać priorytet dostępności i włączeniu wspólnot niedostatecznie obsłużonych, osób z terenów oddalonych, starszych, z niepełnosprawnościami i znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej, ukazując wierność Kościoła zasadom solidarności i preferencyjnej opcji na rzecz ubogich.
6. Bezpieczeństwo i dobrostan cyfrowy oraz kompetencje medialne powinny stać się częścią edukacji katolickiej i formacji seminaryjnej.

5. Czy chcielibyście podzielić się innym wkładem lub dobrymi praktykami w tym temacie, a być może także innymi pytaniami lub wyzwaniem, które należy podjąć na tej drodze dalszego studium?

A. Co usłyszeliśmy

Uczestnicy ponownie podkreślali, że misja Kościoła w środowisku cyfrowym musi być duchowa, przeniknięta modlitwą i zakorzeniona w autentycznym świadectwie; jak odpowiedziała jedna z grup, „Kościół musi wyjść poza utrzymywanie obecności w internecie ku aktywnemu zaangażowaniu w posługę cyfrową, zakorzenioną w misji i formacji”. Modlitwa i rozeznanie są oczywiście niezbędne; „modlitwa jest konieczna, aby podtrzymać dzieło ewangelizacji w internecie... zapewniając, że misjonarze cyfrowi działają pod przewodnictwem Ducha Świętego”.⁵⁴ To duchowe zakorzenienie może pomóc zapewnić, że obecność cyfrowa nie będzie reaktywna, lecz zamierzona i wierna.

Za kluczową uznano także autentyczność. „Treści powinny być prawdziwe i odzwierciedlać rzeczywiste doświadczenia wiary, aby budować głębszą więź z odbiorcami”.⁵⁵ W ten sposób treść cyfrowa staje się nie tylko informacją, lecz formacją, kształtującą serca i zapraszającą innych do wspólnoty.

Uczestnicy wzywali również, aby Kościół w sposób zamierzony docierał w swojej obecności cyfrowej do peryferii. „Kościół powinien rozszerzyć swoją obecność cyfrową, aby w sposób zamierzony

⁵⁴ Argentyna, Podsumowanie odpowiedzi otrzymanych w ramach projektu „Kościół słucha”.

⁵⁵ Tamże.

docierać do grup zmarginalizowanych, rozwijając włączającą posługę w internecie poprzez celowe wychodzenie do populacji niedostatecznie obsłużonych”.⁵⁶ Dotyczy to osób oddalonych duchowo, wykluczonych ekonomicznie oraz tych, którzy poczuli się zepchnięci na margines Kościoła.

Obok wychodzenia na zewnątrz uczestnicy podkreślali znaczenie budowania wspólnoty i poczucia przynależności. „Kościół może tworzyć pozytywne kampanie internetowe, które budują poczucie przynależności, odpowiedzialności i szacunku, ukazując środowisko cyfrowe jako miejsce wzrostu duchowego”.⁵⁷

Wreszcie uczestnicy ponownie podkreślali, że misja cyfrowa musi nadawać priorytet dialogowi i spotkaniu. Obejmuje to współpracę z innymi wspólnotami chrześcijańskimi i partnerami międzyreligijnymi w celu promowania „współpracy ekumenicznej i międzyreligijnej”.⁵⁸

B. Co z tego wynika

Odpowiedzi na ostatnie pytanie uwypukliły kilka stałych tematów: (1) obecność cyfrowa Kościoła musi być zakorzeniona w modlitwie, rozeznaniu i relacji; (2) formacja w kulturze cyfrowej musi zaczynać się nie od technologii, lecz od duchowości; oraz (3) osoby zaangażowane w posługę cyfrową nie są jedynie twórcami treści; są pracownikami duszpasterskimi, a ich praca musi być powiązana z lokalnymi wspólnotami spotykającymi się twarzą w twarz i z sakramentalnym życiem Kościoła, co pomaga zapewnić, by działania internetowe nie oderwały się od Ciała Chrystusa.

Kultura cyfrowa otwiera przestrzeń towarzyszenia wykluczonym, sceptycznym i tym, którzy czują się zapomniani. Formacja powinna odzwierciedlać tę misję współczucia i solidarności, a także pomagać kształtować odpowiedzi na charakterystyczne wyzwania etyczne stwarzane przez platformy cyfrowe, w tym nadużycia władzy, dryf doktrynalny, sensacyjność i manipulację.

Misja cyfrowa nie jest dodatkiem; jest rzeczywistym i rozwijającym się wyrazem obecności Kościoła w świecie. Potrzebna jest nie tylko integracja duszpasterska, lecz także rozwój teologiczny, a Kościół powinien zachęcać do refleksji teologicznej nad terminami takimi jak „misjonarze cyfrowi”, „kultura cyfrowa” i „misja cyfrowa” w ramach tradycji Kościoła. Wreszcie kultura cyfrowa powinna odzwierciedlać Kościół synodalny: włączający, rozeznający i związany z peryferiami.

C. Rekomendacje

1. Watykan powinien zachęcać do refleksji teologicznej nad nowymi pojęciami i terminologią właściwymi kulturze cyfrowej w ramach tradycji Kościoła.
2. Konferencje Episkopatów i diecezjalne zespoły cyfrowe muszą pogłębiać formację duchową misjonarzy cyfrowych, aby zakorzenić ich pracę w modlitwie i rozeznaniu, zapewniając ich ugruntowanie w towarzyszeniu i w godności każdej osoby, zwłaszcza osób bezbronnych.
3. Należy unikać izolacji, łącząc ich z Kościołami lokalnymi i z życiem wspólnoty spotykającej się twarzą w twarz.

⁵⁶ Raport Grupy Roboczej ds. Komunikacji Wiary w Świecie Cyfrowym.

⁵⁷ Papieska Komisja ds. Ochrony Małoletnich..., dz. cyt.

⁵⁸ Włochy, Podsumowanie odpowiedzi otrzymanych w ramach projektu „Kościół słucha”.

4. Konferencje Episkopatów i diecezjalne zespoły cyfrowe powinny rozszerzać obecność cyfrową na peryferie egzystencjalne i społeczne, obejmując wykluczonych, sceptycznych i tych, którzy czują się zapomniani, tak aby cyfrowa obecność Kościoła odzwierciedlała jego misję współczucia i solidarności.
5. Konferencje Episkopatów i diecezjalne zespoły cyfrowe mogą formować szafarzy posług cyfrowych, aby rozpoznawali ryzyka etyczne i polaryzację w internecie oraz odpowiadali na nie z prawością i troską.
6. Konferencje Episkopatów i diecezjalne zespoły cyfrowe powinny rozpoznawać ryzyka etyczne i możliwość polaryzacji. Są one często wbudowane w platformy mediów społecznościowych, dlatego wszyscy zaangażowani w ewangelizację cyfrową powinni być świadomi wszelkich nadużyć władzy, dryfu doktrynalnego, sensacyjności i manipulacji.
7. Kościoły lokalne muszą uznać, że główne platformy cyfrowe nie są neutralne, lecz posługują się algorytmami, które mogą utrudniać rozpowszechnianie pozytywnych treści.

CZĘŚĆ III

PROPOZYCJE DALSZYCH KROKÓW

A. Propozycje na poziomie Stolicy Apostolskiej

1. **Utworzenie urzędu, departamentu lub komisji odpowiedzialnej za towarzyszenie misji w środowisku cyfrowym:** Papieska Komisja ds. Kultury Cyfrowej i Nowych Technologii mogłaby na przykład monitorować pojawiające się zagadnienia teologiczne, duszpasterskie i kanoniczne; przygotowywać dokumenty, wytyczne i vademeca; określać strategie formacyjne dla różnych poziomów (biskupów, kapłanów, osób konsekrowanych, świeckich); oraz wspierać Konferencje Episkopatów we włączaniu misji cyfrowej w ich plany duszpasterskie. Mogłaby także zwoływać grupy robocze do badania koniecznych dostosowań kanonicznych istotnych dla nadzoru nad misją cyfrową oraz współpracować synodalnie ze wszystkimi dykasteriami, komisjami i urzędami watykańskimi, aby dzielić się dobrymi praktykami i towarzyszyć im w przeżywaniu ich misji w kulturze cyfrowej.
2. **Zbadanie, rozeznanie i wprowadzenie możliwych dostosowań kanonicznych uwzględniających ponadterytorialne realia cyfrowe.** W kwestiach jurysdykcyjnych pozostaje jeszcze wiele do skonsultowania i rozeznania. Zaangażowanie Kościoła w kulturę cyfrową mogłoby wymagać rozważenia jakiejś formy jurysdykcji zorganizowanej nie terytorialnie, lecz poprzez relacje duszpasterskie zakorzenione w towarzyszeniu.
3. **Wsparcie w zakresie formacji i towarzyszenia:** Oferowanie zróżnicowanych strategii formacyjnych odpowiednio do ról (biskupi, kapłani, osoby konsekrowane, świeccy). Zapewnienie całościowej formacji zakorzenionej w teologii, duszpasterstwie, komunikacji i kulturze cyfrowej (w tym modeli formacji formatorów). Wspieranie programów towarzyszenia duchowego i formacji misjonarzy cyfrowych opartych na rozeznaniu i misji oraz zachęcanie do tworzenia mechanizmów stałego kierownictwa duchowego i towarzyszenia duszpasterskiego. Opracowanie szczegółowych wytycznych duszpasterskich i szkoleń dla biskupów, aby towarzyszyli misjonarzom cyfrowym i posyłali ich.
4. **Opracowanie wytycznych dotyczących zagrożeń w przestrzeni cyfrowej:** Przygotowanie wskazań dotyczących polaryzacji, manipulacji i innych zagrożeń. Ustanowienie standardów bezpiecznych środowisk cyfrowych, etycznego korzystania z technologii i protokołów zapobiegania nadużyciom. Promowanie etycznego przywództwa, odpowiedzialności, integralności teologicznej i dialogu synodalnego. Wyraźne odróżnienie cyfryzacji duszpasterstwa (przenoszenia istniejących posług do internetu) od duszpasterstwa cyfrowego (posługi sprawowanej natywnie w internecie). Uwzględnienie norm i wskazań dotyczących internetowych narzędzi duszpasterskich (np. kapełanii cyfrowej, towarzyszenia duchowego).
5. **Promowanie sieci misjonarzy cyfrowych i struktur synodalnych:** Wspieranie krajowych i międzynarodowych sieci osób zaangażowanych w misję cyfrową w celu wzmocnienia koordynacji, komunii kościelnej i wymiany dobrych praktyk. Zachęcanie do synodalności, wspólnej refleksji i rozeznania na platformach cyfrowych oraz wspieranie spotkań na poziomie watykańskim, które łączą wysiłki lokalne, krajowe i międzynarodowe.

6. **Budowanie sojuszy z inicjatywami międzyreligijnymi i ekumenicznymi:** Zachęcanie do partnerstw i ich koordynowanie w takich obszarach jak ekologia integralna, pokój społeczny i pokojowe współistnienie. Promowanie współpracy z inicjatywami, w tym z ekumenicznymi i międzyreligijnymi dialogami cyfrowymi.
7. **Wspieranie ogólnokościelnych ram zasobów i finansowania:** Promowanie rozwoju ogólnokościelnego centrum zasobów cyfrowych oraz popieranie modeli finansowania opartych na solidarności (partnerstwa, finansowanie społecznościowe, fundusze wspólne) jako ram, które podmioty watykańskie mogą rekomendować i pomagać zainicjować. Dostarczanie wzorów i wskazań dotyczących etycznego pozyskiwania funduszy i trwałości projektów misji cyfrowej.

B. Propozycje na poziomie Konferencji Episkopatu

1. **Promowanie pracy duszpasterskiej w środowiskach cyfrowych:** Towarzyszenie i formacja osób zaangażowanych w misję cyfrową na poziomie krajowym; przygotowywanie materiałów i ścieżek formacyjnych; wspieranie systematycznego włączania misji cyfrowej w krajowe plany duszpasterskie w koordynacji z diecezjami. Zapewnienie, aby strategie docierały w szczególności do wspólnot doświadczających wykluczenia ekonomicznego, geograficznego lub kulturowego.
2. **Powołanie komitetów na poziomie Konferencji Episkopatu i komisji diecezjalnych:** Ustanowienie komitetów koordynujących na poziomie konferencji episkopatu, które będą czuwać nad towarzyszeniem, formacją i rozwojem duchowości misjonarzy cyfrowych. Zachęcanie Konferencji Episkopatów do powoływania lub wspierania komisji diecezjalnych, które zapewnią zakorzenienie misji cyfrowej w diecezjalnych priorytetach duszpasterskich.
3. **Etyka, bezpieczeństwo i zapobieganie nadużyciom:** Rozpowszechnianie proponowanych watykańskich wytycznych dotyczących zagrożeń cyfrowych i niewłaściwych zachowań oraz wdrażanie krajowych strategii etycznego przywództwa i zapobiegania nadużyciom. Promowanie krajowych kampanii etyki cyfrowej, które sprzyjają bezpiecznym, włączającym i skoncentrowanym na Ewangelii środowiskom internetowym oraz standardom odpowiedzialności.
4. **Sieci i spotkania krajowe:** Tworzenie krajowych sieci misjonarzy cyfrowych w celu wspierania koordynacji, komunii i wymiany dobrych praktyk. Organizowanie krajowych spotkań ewangelizatorów cyfrowych, aby dzielić się doświadczeniami, umacniać komunię i promować wspólne projekty duszpasterskie odpowiadające na wyzwania lokalne.
5. **Stworzenie ogólnokościelnego centrum zasobów cyfrowych i narzędzi ewaluacyjnych:** Opracowanie (lub współtworzenie z proponowanym urzędem watykańskim) centrum zasobów cyfrowych na poziomie konferencji episkopatu lub całego Kościoła, zawierającego szkolenia, dobre praktyki, zestawy narzędzi i możliwość wspólnego tworzenia treści. Zbudowanie narzędzi i wskaźników ewaluacyjnych do oceny projektów misji cyfrowej nie tylko pod kątem skuteczności, lecz także wpływu na docieranie do ubogich, izolowanych i oddalonych duchowo (z priorytetem troski o peryferie).
6. **Wspieranie modeli finansowania i trwałości:** Promowanie i ułatwianie modeli finansowania opartych na solidarności (partnerstwa, granty, wytyczne dotyczące finansowania społecznościowego) na poziomie konferencji episkopatu, aby podtrzymywać inicjatywy misji cyfrowej służące

wspólnotom zmarginalizowanym i promujące sprawiedliwy dostęp do Ewangelii w kulturze cyfrowej.

7. **Zachęcanie do traktowania platform cyfrowych jako przestrzeni synodalnych i ekumenicznych:** Promowanie wykorzystania platform cyfrowych jako przestrzeni dialogu synodalnego, konsultacji oraz współpracy ekumenicznej i międzyreligijnej wokół wspólnych wartości.
8. **Rozeznanie duszpasterskie i programy pilotażowe:** Zwolywanie grup roboczych do badania kwestii związanych z posługą na terytoriach cyfrowych; wspieranie pilotażowych parafialnych programów duszpasterstwa cyfrowego; oraz organizowanie sesji słuchania, aby ujawnić potrzeby duszpasterskie i dobre praktyki wypływające od osób aktywnych w misji cyfrowej.

C. Propozycje na poziomie diecezjalnym

1. **Promowanie lokalnej pracy duszpasterskiej w przestrzeni cyfrowej:** Formowanie, towarzyszenie i organizowanie lokalnych sieci osób zaangażowanych w misję cyfrową. Prowadzenie pilotażowych parafialnych programów duszpasterstwa cyfrowego, które wspierają budowanie wspólnoty, katechezę, gościnność i troskę duszpasterską w internecie, zapewniając wyraźne powiązania między posługą internetową a życiem wspólnoty w realu.
2. **Szkolenie, formacja i towarzyszenie duchowe:** Oferowanie szkoleń technicznych wraz z formacją teologiczną, duszpasterską i synodalną dla katechetów, pracowników duszpasterskich i liderów świeckich. Zapewnienie stałego towarzyszenia duchowego (w tym dostępu do kierowników duchowych) osobom zaangażowanym w posługę cyfrową. Włączenie kultury cyfrowej i podejść duszpasterskich do formacji kapłańskiej początkowej i stałej.
3. **Komunia i synodalność:** Zachęcanie szafarzy posług cyfrowych, aby „kroczyli w komunii” z biskupem i Kościołem lokalnym; wzmacnianie współpracy między ewangelizatorami a duszpasterzami, tak aby posługa cyfrowa była włączona w życie diecezji; oraz przyjmowanie synodalnych praktyk słuchania w internecie, które pozostają powiązane ze strukturami duszpasterskimi działającymi w realu.
4. **Etyka i bezpieczeństwo cyfrowe:** Wdrażanie i rozpowszechnianie proponowanych wytycznych watykańskich i konferencji episkopatu dotyczących bezpiecznych środowisk cyfrowych. Promowanie inspirowanych Ewangelią działań i etycznego przywództwa w celu tworzenia włączających i odpowiedzialnych przestrzeni internetowych. Wspieranie „misji samarytańskiej” w przestrzeniach cyfrowych – obecności pełnej współczucia i ochrony wobec zranionych, izolowanych i zmarginalizowanych.
5. **Rozeznanie duszpasterskie, słuchanie i innowacja:** Organizowanie diecezjalnych sesji słuchania z doświadczonymi misjonarzami cyfrowymi w celu rozeznania potrzeb duszpasterskich i skutecznych modeli; wspieranie inkulturacji cyfrowej przez posługiwanie się językami i dynamikami kultury cyfrowej w przepowiadaniu, katechezie i ewangelizacji; oraz lokalne rozwijanie udanych programów pilotażowych.
6. **Integracja z misją społeczną i posługą:** Działanie jako pomost między platformami cyfrowymi a dziełami misji społecznej; wykorzystywanie posługi cyfrowej do wzmacniania i koordynowania działań solidarnościowych na rzecz najbardziej bezbronnych; zapewnienie, by obecność cyfrowa

w sposób zamierzony łączyła ludzi z osobowym wsparciem i usługami społecznymi.

7. **Finansowanie, trwałość i rozwój zasobów lokalnych:** Wdrażanie praktyk finansowania opartych na solidarności na poziomie diecezjalnym (partnerstwa, lokalne finansowanie społecznościowe, diecezjalne fundusze załączkowe), aby podtrzymywać parafialne i diecezjalne projekty cyfrowe. Korzystanie z diecezjalnych biur rozwoju w celu doradztwa w zakresie etycznego pozyskiwania funduszy na misję cyfrową.
8. **Ewaluacja i odpowiedzialność:** Wykorzystywanie lub dostosowywanie narzędzi ewaluacyjnych opracowanych na poziomie krajowym do oceny lokalnych projektów misji cyfrowej, mierząc zarówno skuteczność duszpasterską, jak i konkretny wpływ na populacje zmarginalizowane; przekazywanie wyników do procesów diecezjalnych i konferencji episkopatu w celu uczenia się i pozyskiwania zasobów.
9. **Praktyczne narzędzia i posługi duszpasterskie:** Gromadzenie internetowych narzędzi duszpasterskich (kapelania cyfrowa, wirtualne towarzyszenie duchowe, bezpieczne przestrzenie modlitwy i formacji w sieci) oraz tworzenie zestawów narzędzi, dzięki którym parafie mogą powielać skuteczne praktyki.

CZĘŚĆ IV

ZAKOŃCZENIE

W ciągłości z XVI Zwyczajnym Zgromadzeniem Ogólnym Synodu Biskupów i z Magisterium uznajemy, że obecność Kościoła w środowisku cyfrowym jest niezbędna, aby ewangelizował on współczesną kulturę i docierał do potrzebujących, gdziekolwiek się znajdują. Często jest to pierwsze głoszenie Ewangelii w świecie, który jej nie zna.

Jesteśmy wezwani do odnowionej uwagi wobec języków teologicznych, komunikacyjnych i duszpasterskich, którymi Kościół stara się dziś przemawiać do umysłów i serc ludzi, aby nasze głoszenie było znaczące i dostępne w kulturze cyfrowej kształtującej nasze codzienne życie.

Jak każda nowa droga, misja w środowisku cyfrowym jest drogą w toku. Kościół uczy się po drodze wyzwań, możliwości i języków, jakie niesie ta wyłaniająca się kultura. Pojęcia takie jak misja cyfrowa, synodalność w sieci, jurysdykcja cyfrowa oraz cyfrowe towarzyszenie i rozeznawanie wymagają głębszego studium, aby rozjaśnić ich znaczenie teologiczne, duszpasterskie i kanoniczne. Potrzebna jest także dalsza refleksja nad formacją i zaangażowaniem misjonarzy cyfrowych. Ten proces uczenia się i rozeznawania jest sam w sobie doświadczeniem synodalnym, gdy kroczymy razem, aby rozeznąć, jak Duch Święty nadal prowadzi Kościół do ucieleśniania Ewangelii z wiernością i twórczością, czyniąc kulturę cyfrową przestrzenią spotkania, świadectwa i komunii.

Misja w środowisku cyfrowym jest częścią procesu nawrócenia duszpasterskiego, misyjnego i synodalnego, do którego Duch Święty wzywa dziś Kościół. Nie chodzi jedynie o korzystanie z narzędzi cyfrowych do głoszenia Ewangelii, lecz o ucieleśnianie tego głoszenia wewnątrz kultury cyfrowej, w której relacje, języki i formy wspólnoty przybierają nowe i szczególne kształty. Obecność Kościoła w środowisku cyfrowym może być znakiem komunii i świadectwem nadziei, zdolnym odzwierciedlać miłosierne oblicze Chrystusa. Niech to rozeznanie pomoże umocnić Kościół bardziej synodalny, uczestniczący i misyjny, wierny swojemu powołaniu do głoszenia Ewangelii z twórczością i wiernością.

ANEKS I

METODOLOGIA

Grupa Studyjna nr 3 prowadziła swoją pracę metodą synodalną, znamionowaną modlitewnym słuchaniem, dialogiem i rozeznawaniem. Nasze podejście odzwierciedlało wizję misyjnego Kościoła synodalnego, który słucha Ludu Bożego, kroczy razem z tymi, którzy są na marginesach, i traktuje kulturę cyfrową nie jedynie jako narzędzie, lecz jako przeżywane środowisko, kształtujące sposób, w jaki ludzie szukają sensu, więzi i prawdy.

Skład Grupy i przyjęte podejście

Grupa Studyjna nr 3 skupia ekspertów z różnych sektorów Kościoła i środowiska akademickiego, aby podjąć złożoność misji Kościoła w środowisku cyfrowym. W skład Grupy wchodzi:

- Dr Kim Daniels, koordynator (Georgetown University)
- J.E. Paul Tighe (Dykasteria ds. Kultury i Edukacji)
- J.E. Rino Fisichella (Dykasteria ds. Ewangelizacji)
- S. Nathalie Becquart, XMCJ (Sekretariat Generalny Synodu)
- Dr Paolo Ruffini (Dykasteria ds. Komunikacji)
- Ks. prał. Lucio A. Ruiz (Dykasteria ds. Komunikacji)
- O. Antonio Spadaro SJ (Dykasteria ds. Kultury i Edukacji)
- Ks. Joseph Borg (Uniwersytet Maltański)

Etapowy proces synodalny

Nasz proces przebiegał zgodnie ze strukturą określoną w planie pracy, a każdy etap pogłębiał nasze wspólne rozumienie misji Kościoła w środowisku cyfrowym:

Przegląd podstaw synodalnych

Rozpoczęliśmy od przeglądu i syntezy wniosków z wcześniejszych etapów światowego Synodu o synodalności. Całościowa synteza sprawozdań krajowych, kontynentalnych i końcowych stanowiła kluczowy fundament. Dokumenty te uwypuklały znaczenie kultury cyfrowej jako przestrzeni spotkania i granicy ewangelizacji, przygotowując grunt pod nasze szersze rozeznanie.

Słuchanie i konsultacja globalna

Zgodnie z metodą synodalną podjęliśmy szeroko zakrojone konsultacje, aby odzwierciedlić różnorodność Ludu Bożego. Wysiłki te objęły wiele wypowiedzi reprezentujących różne dyscypliny, konteksty kulturowe i doświadczenia, w tym:

- **Rzecznicy i pracownicy komunikacji Konferencji Episkopatów**

Dzięki koordynacji ze strony Dykasterii ds. Komunikacji otrzymaliśmy odpowiedzi z 84 biur ko-

munikacji konferencji episkopatów z całego świata na pięć kluczowych pytań Grupy Studyjnej.

- **Inicjatywa „Kościół cię słucha”**

Ta oddolna inicjatywa ujawniła doświadczenia i mądrość liderów aktywnych w synodalnym towarzyszeniu cyfrowym, zwłaszcza wśród ludzi młodych i osób na marginesach. Łącznie w ramach tego wysiłku słuchania otrzymano odpowiedzi od 1618 misjonarzy cyfrowych z 67 krajów, którzy odnieśli się do pięciu kluczowych pytań.

- **Wypowiedzi indywidualne i grupowe**

Liczne wkłady teologów, uczonych, liderów duszpasterskich, twórców cyfrowych, studentów i profesjonalistów komunikacji wzbogaciły naszą refleksję o perspektywy zakorzenione w rzeczywistych realiach duszpasterskich i cyfrowych.

- **Inicjatywa „Ku pełnej obecności”**

Osoby i grupy zaangażowane w opracowanie i upowszechnianie refleksji duszpasterskiej Dykasterii *Ku pełnej obecności* wniosły cenne spostrzeżenia dotyczące obecności i misji Kościoła w przestrzeni cyfrowej. Inicjatywa ta stanowiła istotny punkt odniesienia w naszych konsultacjach, kształtując perspektywy dotyczące formacji, ewangelizacji i komunii w środowisku cyfrowym.

- **Raport Papieskiej Komisji ds. Ochrony Małoletnich**

Niezbędny raport Komisji podkreślił etyczną odpowiedzialność Kościoła i kwestie ochrony w przestrzeniach cyfrowych – temat kluczowy, przenikający całą naszą pracę.

Konsultacje te były ukształtowane przez pięć merytorycznych pytań określonych w naszym mandacie i pomogły ujawnić wyłaniające się tematy, które ukierunkowały nasze głębsze rozeznanie.

Powołanie tematycznych grup roboczych

Aby przeprowadzić głębsze i bardziej skoncentrowane rozeznanie, powołaliśmy trzy grupy robocze odzwierciedlające różnorodne doświadczenia, dyscypliny i perspektywy globalne, które w sposób bardziej pogłębiony zajęły się odpowiedziami na pytania merytoryczne, zwłaszcza w odniesieniu do kluczowych tematów, takich jak włączanie strategii misji cyfrowej w struktury Kościoła oraz podejmowanie wyzwań prawnych i etycznych związanych z jurysdykcją cyfrową, zgodnie z planem pracy:

- **Grupa Robocza Uczonych i Ekspertów Duszpasterskich**

Grupa ta liczyła 33 członków z Afryki, Azji, Europy, Ameryki Środkowej, Ameryki Północnej i Ameryki Południowej. Ich praca i kompetencje pozwoliły zgłębić zagadnienia teologiczne, kanoniczne i strukturalne związane z cyfrową obecnością i zaangażowaniem Kościoła.

- **Grupa Robocza „Kościół cię słucha”**

Ta grupa robocza zgromadziła 12 liderów światowej inicjatywy „Kościół cię słucha”. Ich refleksje były zakorzenione w konkretnym doświadczeniu synodalnego słuchania i wychodzenia ku innym w środowisku cyfrowym.

- **Grupa Robocza Absolwentów Komunikacji Wiary w Świecie Cyfrowym**

Grupa ta liczyła 11 uczestników w wieku 25–35 lat z Portugalii, Stanów Zjednoczonych, Libanu, Meksyku, Filipin, Korei Południowej, Zimbabwe, Kanady i Chorwacji. Reprezentuje ona dynamiczną sieć katolickich komunikatorów i młodych liderów głęboko zaangażowanych w ewangelizację cyfrową i dialog międzykulturowy.

Stacjonarne spotkanie synodalne w marcu 2025 roku

W marcu 2025 roku członkowie Grupy Studyjnej nr 3 zgromadzili się na stacjonarnym spotkaniu synodalnym, aby zastanowić się nad szerokim zakresem otrzymanych wypowiedzi i rozeznąć wyłaniające się kierunki końcowych rekomendacji Grupy. Spotkanie to było czasem modlitwy, wspólnego słuchania i refleksji teologicznej, co pomogło wyjaśnić obszary zbieżności, sformułować pytania pozostające otwarte i umocnić wspólne poczucie misji Grupy.

Sesja słuchania latem 2025 roku

Po przedłużeniu w kwietniu 2025 roku harmonogramu prac Grup Studyjnych zwołaliśmy w sierpniu 2025 roku dodatkową synodalną sesję słuchania, gromadzącą koordynatorów i wybranych członków trzech grup roboczych. To wirtualne spotkanie dało uczestnikom możliwość zapoznania się z projektem raportu końcowego, przedstawienia uwag do jego tematów i rekomendacji oraz rozważenia, jak elementy te współbrzmiały ze zmieniającym się kontekstem kościelnym, w tym z wytycznymi wdrożeniowymi Synodu i pierwszymi przesłaniami papieża Leona XIV potwierdzającymi synodalność i zaangażowanie w kulturę cyfrową. Sesja została pomyślana tak, aby ułatwić otwartą dyskusję, a projekt roboczy i program przekazano wcześniej, by zapewnić dobrze przygotowany wkład wszystkich uczestników.

Perspektywa interdyscyplinarna i różnorodność kulturowa

Skład konsultacji Grupy Studyjnej nr 3 umożliwił refleksję interdyscyplinarną obejmującą teologię, prawo kanoniczne, kulturę cyfrową, duszpasterstwo, edukację, ewangelizację i komunikację. Ta różnorodność była niezbędna dla podjęcia pełnej złożoności obecności Kościoła w środowiskach cyfrowych i potwierdziła znaczenie refleksji wrażliwej kulturowo i osadzonej w konkretnym kontekście.

Synodalność jako droga na przyszłość

Proces ten ukazał wartość pracy w duchu synodalnym, zwłaszcza gdy porusza się w złożoności i dynamice kultury cyfrowej. Naszą pracę wzmocniły perspektywy interdyscyplinarne i głosy z każdego kontynentu. Razem pomogły nam głębiej zrozumieć możliwości i wyzwania misji Kościoła w środowisku cyfrowym.

Zobaczyliśmy, że synodalność jest nie tylko metodą, lecz konieczną drogą dla cyfrowej obecności Kościoła. Słuchanie, dialog i wspólne rozeznawanie pozwoliły nam spotkać kulturę cyfrową nie po prostu jako przestrzeń komunikacji, lecz jako przestrzeń komunii, towarzyszenia i świadectwa.